

FØRSTEHJELP FOR HUND

Hentet fra www.hundelufting.com med tillatelse fra innehaver Heidi Ølberg

Temperatur

Måles med et vanlig termometer. Øretermometer er ikke egnet til hund. Du kan få feilmålinger dersom termometeret ikke kommer i kontakt med tarmslimhinnen, f. eks ved mye avføring eller luft i endetarmen.

Normaltemperaturen hos voksne hunder varierer mellom 37,5-39°C. Hos unge hunder som er litt stresset kan temperaturen være litt høyere uten at noe er galt. Er temperaturen over 39,5°C har hunden feber.

Slimhinner

Normale slimhinner, uten naturlig mørkefarging, skal være rosa og fuktige. Forandret farge, unormal tørrhet, sår og blødninger i munnslimhinnen kan være tegn på sykdom eller skader. Bleke slimhinner indikerer nedsatt eller opphørt sirkulasjon, mens blålige slimhinner vitner om utilstrekkelig oksygenmetning av blodet.

Hvis man klemmer med en finger mot tannkjøttet i 5 sek. skal det avsettes en hvit flekk. Ved normal blodsirkulasjon skal flekken anta normal farge innen 2 sek. (kapillærfyllingstid)

Puls

Med et forsiktig trykk av fingrene på den blodåren som går nedover bakbenet midt på innsiden av lårene, på overgangen mellom buk og lår kan man kjenne hundens puls. Kjenner du ikke puls på den ene siden kan du prøve på den andre. Normal pulsfrekvens varierer avhengig av alder, rase og stressnivå. Voksne, store hunder har normalt mellom 70-160 hjerteslag i minuttet. Mindre hunder opptil 180 slag pr. min. Valper kan ha slag opptil 220 pr. min.

Åndedrett

Registreres ved å telle pustefrekvens og observere bevegelser av brystkassen. Bevegelser skal være symmetriske og jevne. Normal pustefrekvens hos hunder er mellom 15-30 åndedrett pr. min.

Fremmedlegeme i munnen

Det aller vanligste hunder setter fast i munnen er pinner, og de fester seg som regel mellom rovetennene i overkjeven. Fjern pinnen ved å åpne hundens munn og bruk en kulepenn, pinne eller annet egnet objekt som brekkstang mellom ganen og den fastklemte pinnen. Vær forsiktig så ganen ikke skades. Hos dyrlegen får hunden beroligende sprøyte slik at pinnen/gjenstanden kan fjernes kontrollert.

Heteslag (overoppheting)

Ved alvorlig overoppheting kan det bli skader på hjernevev, hjerter og nyrer. Tap av væske pga pesing vil medføre fortykning av blod, nedsatt sirkulasjon og fare for blodpropper. Ved overoppheting vil hunden utvikle sjokksymptomer fordi den ikke klarer å kvitte seg med varmen. En hund som ikke reagerer, og som har sluttet å pese pga overoppheting er kritisk dårlig. Nedkjøling må påbegynnes snarest. Dusj hunden med hageslange eller legg hele hunden i et kar med temperert vann, hold hodet over vannet. Det er viktig å rette dusjen mot buken og ikke ryggen hos hunder med tykk kraftig pels. Alvorlige heteslag skal behandles av dyrlege.

Forlat aldri hunden i en avstengt bil. Husk at solen flytter seg. Bilen du forlot kan raskt komme til å stå i solen. Temperaturen inne i bilen blir raskt høy, og kan medføre heteslag og død for hunden din.

Forgiftninger

Om man mistenker eller vet at hunden har spist eller svelget noe den ikke skal bør man kontakte

dyrlege snarest mulig. Det samme gjelder ved huggormbitt. Kontakt Giftinformasjonssentralen, de har mye opplysninger om giftstoffer og spesifikk behandling.

Sørg for å fjern kilden for å hindre ytterligere opptak av giftstoffet. Når hunden har spist noe uønsket og man skal få den til å kaste opp kan man plassere en teskje koksalt bak på tungen og få hunden til å svelge dette. Om hunden ikke kaster opp innen fem minutter kan man gjenta prosedyren på større hunder men ikke mer enn 2-3 ganger ellers kan hunden bli saltforgiftet. Om hunden kan bringes til dyrlege innen 1 time etter at den har spist kan den få en sprøyte som fremkaller oppkast. Kommer hunden senere enn 1 time har som regel de inntatte stoffene fått tid til å utøve skade. Husk at hunder som har fått i seg etsende stoffer ikke må provoseres til å kaste opp.

- **Sneglegift** -inneholder karbarmat og kan gi forgiftning med døden til følge. Kun små mengder er nødvendig for at forgiftning skal oppstå. De vanligste symptomene er plutselig oppstått sjangling, ustøhet, oppkast, diaré og sterkt påvirket allmenntilstand. Symptomene er uspesifikke så diagnosen kan ikke stilles uten at eier vet med sikkerhet at sneglegift er spist. Ingen motgift finnes, behandlingen er derfor symptomatisk.?
- **Musegift** Crimidin er en musegift som absorberes meget hurtig og gir raskt forgiftningssymptomer med kramper. Åndedrettslammelse fører til døden. Oppkast og diaré kan forekomme. Vitaminet B6 kan benyttes som motgift.
- **Rottegift** Rottegift inneholder warfariner, stoffer som øker blødningstendensen. Det er svært viktig å kontakte dyrlege raskt ved mistanke om at hunden har spist rottegift, slik at man raskt får fremkalt oppkast. Ha opplysninger om hvilken rottegift hunden har fått i seg når du ringer. Behandling med K-vitamin kan være aktuelt.
- **Blyforgiftning** Kan oppstå dersom hunden får i seg blyholdige gjenstander. Vanligst er blyholdig maling og hagl. Ved langvarig påvirkning av saltsyre i magesekken oppløses gjenstandene og dermed kan følgende symptomer oppstå: brekninger, diaré, uro og kramper. Stilles diagnosen tidlig gir spesifikk behandling god effekt.
- **Kjølevæske** Etylenglykol i form av kjølevæske fra bil eller fryse elementer forekommer hos hund av og til. Hunder drikker kjølevæske fordi den smaker søtt. Skaden inntreffer i hundens nyrer, selv små mengder kjølevæske er farlig. Dersom diagnosen stilles tidlig og hunden behandles raskt kan hunden reddes. Ubehandlet vil forgiftningen føre til nyresvikt og død.
- **Alkohol** Alkoholforgiftning forekommer hos hunder som har spist store mengder ugjæret gjærbakst. Under gjæring dannes etanol. Skjer dette i hundens mage blir den beruset med vanlige symptomer på dette. Behandlingen er symptomatisk.
- **Vaskemidler** Rengjøringsmidler er skadelige dersom pH verdien er veldig lav eller veldig høy, eller de inneholder andre skadelige stoffer som løsningsmidler. Det kan lett oppstå etsnings-skader. Ved opptak av slike stoffer må man straks gi rikelig med væske, gjerne melk. Det er viktig at hunden IKKE kaster opp.
- **Tobakk** Nikotinforgiftning kan forekomme hos hunder dersom de spiser, sigaretter, sneiper og snus. Hunder kan tåle relativt mange ferdig sigaretter før det fører til alvorlig forgiftning, faren er større ved snus og røykeavvennings tyggegummi/plaster. Symptomene er oppkast, sløvhet, hjertepåkjenning og påvirket åndedrett. Behandlingen er symptomatisk. Motgift finnes ikke.
- **Sjokolade** Sjokolade, spesielt mørk sjokolade, inneholder stoffet theobromin, som i relativt små mengder er skadelig for hunder. Theobromin finnes også i kakao, te, kaffe og cola. Selv små mengder kan gi uregelmessig puls og åndedrett, samt forårsake spontane indre blødninger. 100 gram mørk sjokolade kan gi alvorlige komplikasjoner for en hund på 20 kg. Inntak av 2 gram kakao daglig over en viss periode vil medføre døden. Kan utløse epilepsi hos hunder som er disponert for dette. Symptomer på forgiftning er gjentatte anfall med ustøhet og kramper, oppkast, skjelving, stress, rask hjerte og pusteaktivitet. Hunden må raskt til dyrlege.
- **Legemidler** Det er alltid en fordel å fremkalle brekninger for å tømme magesekken dersom man kommer til under en time etter at inntaket av legemiddelet har skjedd. Kontakt dyrlege. Jerntabletter kan gi slimhinneskader, buksmerter, oppkast og blodtilblandet avføring. De første symptomene gir seg hurtig men etter noen dager oppstår alvorlige skader på indre organer, spesielt lever. Kan føre til døden.
- **Planter** Barlind er svært giftig. Varierende symptomer er beskrevet med oppkast, diaré, muskelsvakhhet, og påvirket sirkulasjon og respirasjon. Dødsfall er ikke sjelden. Behandlingen er symptomatisk.

Rhododendron inneholder giftstoffer som kan fremkalle oppkast, diaré, muskelsvakhet, nedsatt hjerterefrekvens og blodtrykksfall, eventuelt kramper og åndedrettslammelse. Behandlingen er symptomatisk.

Blant andre giftige planter nevnes *gullregn*, *liljekonvall*, *hundekjeks*, *julestjerne*, *fredslilje*. Det finnes mange flere.

Store mengder *vanlig løk* fører til oppkast og diaré og etter noen dager blodmangel. Behandlingen er symptomatisk. Dødsfall har forekommet. Man bør også unngå *rå poteter* til hund.

- **Sopp** Mange sopparter er giftige for hunder. Sopper som er giftige for mennesker er også giftige for hunder. De fleste soppforgiftninger opptrer som akutte magetarmirritasjoner, med oppkast og diaré. Viktig at hunden tas hurtig til dyrlegen og at man tar med prøver av soppen hunden har spist. Viktig med tidlig tømning av magesekken. Fluesopp fremkaller kraftig oppkast og diaré og har en uttalt giftvirkning på lever og nyrer. Morkler fremkaller oppkast og diaré og forstyrrelser i sentralnervesystemet. Slørsopper gir irreversible nyreskader som først oppdages over en uke etter opptaket.

Huggormbitt

En hund med påvirket allmenntilstand må bringes raskt til dyrlege. Er hunden bitt i et ben bør den bæres. Det er viktig at hunden holdes i ro etter et huggormbitt, og i de nærmeste dagene etterpå slik at giftstoffene ikke får anledning til å spres til større deler av kroppen. Hunden kan dø om giftstoffene får spredd seg tilstrekkelig.

“Huggormtabletter” for akuttbehandling bør man ha med seg dersom man ferdes mye i områder med huggorm men de er ikke 100% til å stole på. Selv om hunden får slike tabletter må hunden holdes i ro og aller helst bæres til bilen eller hjem, for å unngå at giften sprer seg, og dyrlegen kontaktes for videre behandling. Å snitte opp bittstedet for å suge ut gift har ingen positiv effekt og frarådes. Dyrlegebehandlingen etter ormebitt kan bestå av glukortikoider, antibiotika, væsketerapi og overvåking avhengig av hundens tilstand.

Fjesing

Dette er en fisk som liker seg på grunne sandstrender om sommeren. Ryggfinnen er giftig og kan forårsake kraftige reaksjoner. I sjeldne tilfeller kramper, pustebesvær og besvimelse. Giftstoffet er varmpåvirkelig, og behandlingen består i å holde den skadede kroppsdel i varmt vann, i overkant av 40°C i 1 time. Hold din egen hånd i vannet under hele behandlingsperioden og hold vannet så varmt som du klarer. Oppsøk dyrlege dersom hunden får symptomer på allmennpåkjenning.

Insektsstikk

Et enkelt vepsestikk eller bistikk vil i de fleste tilfeller være ubehagelige men ikke farlige for en hund. Insektets brodd kan skrapes bort med et plastkort el. Lokal nedkjøling vil lindre smerte og hevelse noe.

Massive angrep av bier, veps, knott og mygg hos hund kan gi en kraftig allergisk reaksjon som kan ligne ormebitt. Risikoen for å utvikle sirkulasjonssvikt er tilstede. Pustebesvær er sjeldent men kan inntreffe dersom hunden er bitt i tungen, svelget eller halsen. I slike tilfeller kan “huggormtabletter” benyttes i akuttbehandlingen. Dyrlege må kontaktes umiddelbart for videre behandling.

Flåttbitt

Flåtten begynner å suge blod innen 24 timer, men blir ertstore først etter 1-2 dager. Flått kan overføre virus, encellede parasitter og bakterier som kan gi alvorlige sykdommer. Flått bør derfor fjernes så raskt som mulig, helst innen et døgn. Flått fjernes enkelt med fingrene ved at man vrir den ut. Det finnes flere reseptpliktige legemidler til hund som forebygger flåttangrep. Etter den varme høsten vi hadde kan man nok regne med at det blir mye flått i år.

Brannskader

Ved alle former for brannskader er rask nedkjøling av brannsåret med springvann viktig. Det er aldri for sent å starte nedkjøling, men effekten blir dårligere og skaden større jo lenger du venter. Etter 2 timer vil effekten av nedkjøling være minimal. Ikke bruk kaldt vann mer enn 3-5 min. Skift til temperert vann, 15-20 min, og fortsett med det minimum 30 minutter. Ben kan holdes i en bøtte eller lignende. Ved brannskader på kropp og hode skyller en over med en jevn strøm av vann, eks dusj. Store brannskader over brystkassen kan medføre pusteproblemer. Oksygenbehandling er aktuelt for å

underrette pusting. Dersom værhar og pels på snuten er svidd skal en alltid mistenke brannskader innvendig i luftveiene og lungene. Komplikasjoner til slike skader kan inntreffe mange timer senere og veterinærtilsyn er alltid nødvendig.

Dersom transport av hunden er nødvendig foretas nedkjøling ved å legge våte kluter over skaden som skiftes regelmessig under transporten.

Elektriske skader

Oppstår ved strømmens gang gjennom kroppen. Strømmen produserer varme når den går gjennom muskulatur og vev og vil forårsake innvendige og utvendige brannskader. Skaden er vanligvis størst ved kontaktpunktene, hvor det av og til kan observeres åpne sår og forkulling av hud og underliggende vev. Hunder som biter på elektriske kabler er utsatt for å få brannskader der de kommer i kontakt med elektrisitet, vist de er heldige og overlever en slik strømskade. Alvorlige komplikasjoner kan inntreffe som hjertestans og skader på hjerne- og nervevev. Skader i munnen vil etter hvert anta en grå blek farge som vanligvis heles av seg selv i løpet av tre uker. Store elektriske skader i kropp eller ben skal behandles som brannskader for øvrig. Hunden skal alltid undersøkes av dyrlege når den har hatt strøm i seg, selv om det bare er snakk om husholdningsstrøm.

Etseskader

Etseskader vil se ut som brannskader men uten sotdannelse. En etseskade vil øke i omfang så lenge stoffet finnes i pelsen eller på huden. Bruk gummihansker og start behandlingen med skylning av hudområdet med store mengder rent vann. Skyll et område som er vesentlig større enn skaden. Ved etseskader i munnen skylles munnen utvendig og innvendig med vann for eksempel med en dusj. La hodet henge nedover slik at hunden ikke kvæles av vann i luftveiene, og rester av kjemikalier skylles ned i svelget. Ved mistanke om at hunden har svelget etsende kjemikalier la hunden drikke rikelige mengder med vann eller melk. Gi hunden kulltabletter. Har du ikke kulltabletter eller kullmikstur kan kull fra bål/peiser brukes, eller du kan svi brød over åpen ild til det blir forkullet. Hunden må IKKE kaste opp. Kontakt dyrlege snarest.

Noen hunder får såre poter om vinteren dersom veiene er saltet. Forebygg ved å skylle potene hver gang man kommer fra tur.

Problemer med analsekkene

Dette er vanlig hos hund men ikke livstruende selv om symptomene ofte oppstår akutt. Analkjertlene munner ut på hver side av endetarmsåpningen og de produserer en mørk illeluktende væske. Ved normal avføring tømmes vanligvis væsken fra kjertlene. Sykdom i disse kjertlene kan deles i tre kategorier:

- *Tilstopping*- væsken blir tykkflytende og det oppstår vanskeligheter med å få tømt dem.
- *Infeksjon* - bakterier fører til en infeksjon og væsken blir puss og blodtilblandet.
- *Abscedering* - ubehandlet infeksjon fører til at kjertlene blir ømme, hovne og sprekker opp til hudoverflaten slik at væsken tømmes ut.

Symptomene på tilstopping eller infeksjon er at hunden aker seg bortover bakken, eller at den stadig slikker seg bak. Behandlingen består i å tømme kjertlene, eventuelt utspyling og antibiotikabehandling om det er infeksjon. Sårbehandling av oppsprukne kjertler kommer i tillegg. Tilbakevendende problemer med analkjertlene kan behandles med omlegging av foringen. Hjelper ikke det kan det være aktuelt med operativ fjerning av kjertlene.

Sår

Rift og skrubbsår som ikke bryter gjennom huden (sår som ikke spriker) leges av seg selv. Alle bittsår er i utgangspunktet infiserte og bør renses. Dyrlegen avgjør om hunden trenger antibiotisk behandling. Felles for all sårbehandling er at man først rengjør såret med rent vann og deretter vasker med en desifinerende væske som klorhexidin eller pyrisept. Pels klippes bort fra sårkantene. Er såret åpent eller kraftig forurenset bør det undersøkes av dyrlege, alle sår som gaper vil i de fleste tilfeller bli sydd. Sårhelingen blir best dersom såret sys innen 4-6 timer etter at det oppstod.

Brudd

Kan være vanskelig å diagnostisere. Er hunden halt og har vondt i et ben bør den undersøkes av dyrlege. Sikkert tegn på brudd er dersom benet har uttalt unormal bevegelighet eller har fått en ekstra knekk. Dersom bruddet er åpent bør man sørge for størst mulig renslighet. Om et slikt sår over bruddstedet har jord, sand, ekskrementer og lignende, skal det snarest skylles med rikelige mengder vann. Etterpå dekkes såret med en ren, helst steril bandasje. Infeksjoner i benvev ved åpne brudd kan føre til alvorlige komplikasjoner.

En hund har vanskeligere for å holde et brudd i ro enn hva mennesker har. Det anbefales derfor å forsøke og avstive benet for å unngå ytterligere skader. Improviserte spjelker kan lages av aviser som brettes i en "takrenne" fasong. Det brukne benet plasseres i "rennen", og tapes eller knyttes rundt for å holde spjelken på plass. Andre metoder kan for eksempel være kvister eller planker som kuttes til egnet fasong og lengde. Pass på at spjelken sitter godt og at den ikke sklir nedenfor bruddstedet. En spjelket hund bør bæres.

Smertestillende medikamenter SKAL ikke gis til hunden uten at dyrlegen har angitt preparat og dosering. Enkelte medisiner kan være giftige eller dødelige for hunden.

Blødninger

Hunder har ingen sykdommer som smitter mennesker gjennom blod, derfor behøver man ikke være redd for å få blod på seg. Det er viktig å stanse større blødninger effektivt og raskt. Hunden holdes i ro og det blødende stedet skal plasseres høyest mulig, legg derfor hunden slik at det blødende stedet vender opp. Blør det fra et gapende sår, prøv å lukke det ved å klemme sårflatene mot hverandre. Sand og grus børstes bort fra såret med en kompress, eller skylles vekk med rent vann før bandasjering. Fremmedlegemer som sitter fast i såret skal ikke fjernes, men bandasjeres rundt. Legg en enkeltmannspakke eller trykkbandasje over skadestedet og fest denne med bandasjer.

Dersom hunden blør kraftig fra et ben, kan blødningen stanses ved å bruke en elastisk bandasje som legges stramt omsnørende fra rett i overkant av skaden og oppover mot kroppen. Dvs mellom skaden og resten av kroppen. Benet skal fortsatt holdes høyt. Omsnøringen bør være så bred som mulig. Bruk av tau, reimer og lignende som bindes stramt rundt benet ovenfor skaden anbefales IKKE.

Omsnørende bandasjer skal kun benyttes ved kraftige blødninger fra skader på ben, og IKKE ved blødninger på hals, bryst eller buk. Dersom det er kraftige utvendige blødninger på hals hode eller kropp stoppes disse ved å presse en kompress, enkeltmannspakke eller annet du har for hånden direkte mot det blødende såret med nødvendig kraft. Denne kompressen må holdes på plass med håndkraft inntil man kommer til dyrlegen.

Avrevne klør og kuttsår i tredeputer som blør kraftig, behandles på samme måte som andre blødende sår. En egnet kompress presses mot det blødende stedet, og festes med bandasje, helst elastiske og selvheftende. Skal bandasjen sitte på i noen timer er det viktig å passe på at tærne ikke presses mot hverandre. Bruk bandasjemateriell som polstring mellom tærne, unngå bruk av bomull direkte over såret. Brukes gasbind for å feste en kompress over et sår skal man bandasjere helt fra tærne og opp ovenfor skaden. Dette for å unngå hindring av blodstrøm og ødem nedenfor bandasjen.

Blødninger som oppstår ved kløklipping kan stoppes ved å presse en Q-tip, dyppet i kaliumpermanganatpulver (kjøpes på apotek) mot kloen som blør.

Neseblødning hos hund er uvanlig og kan skyldes alvorlige sykdommer i nesehulen eller kraftig slag mot snutepartiet. Neseblødning kan stanses ved å legge et håndkle med knust is inni over hundens snuteparti i noen minutter. Husk at langvarig nedkjøling kan gi lokale frostskafer. Hold hundens hode hevet under denne behandlingen. Dersom hunden har hyppige og tilbakevendende neseblødninger bør den undersøkes av dyrlege.

Indre blødninger

Skader på indre organer kan være vanskelig å oppdage siden hundens kropp i hovedsak er skjult av

pels. Blåmerker og sår kan derfor være vanskelig å se. Har du ikke observert hva som skjedde kan det derfor være vanskelig å oppdage skader på et tidlig stadium. Endret atferd, nedstemthet, aggressivitet, bevegelsesbesvær og smerter ved berøring kan være signaler om at noe er galt. Blod i avføring eller urin kan tyde på mulige indre skader eller blødninger. Blod i avføring kan forekomme som friskt blod eller som svart avføring. Friskt blod betyr at blødningen kommer fra bakerste del av tykktarmen -endetarmen, mens svart avføring betyr at blodet er fordøyd og blødningen sitter høyere oppe i magetarmsystemet. Friskt blod i avføringen skyldes oftest bagatellmessige rift i bakerste del av endetarmen pga hard avføring, foring med ben, eller pga diaré. Blodig urin kan skyldes infeksjoner, kreft eller skader i nyrer, urinledere, blære, eller prostata.

Dersom hjerte, lever, nyrer eller store blodkar blir ødelagt eller skadet, vil det oppstå indre blødninger. Er disse omfattende dør hunden i løpet av få minutter. Ved mindre blødninger vil man ha større sjanse for å redde hunden, men situasjonen er kritisk. Tegn på alvorlig blodtap og påfølgende sirkulasjonssvikt er:

Rask puls

- Økt åndedrettsfrekvens
- Nedsatt bevissthet
- Bleke slimhinner i munnhulen
- Økt kapillærfyllingstid (mer enn 2 sek.)
- Utvidet bukéomfang

Ved blødninger fra indre organer kan buken bli spent og væskefylt, og man kan se mørke fargenyanser rundt navle og ved testiklene hos hannhunder. Rask transport til dyrlege er det eneste håpet. Operative inngrep må til for å stanse større indre blødninger. Under transporten bør hunden ligge på siden med bakkroppen hevet i forhold til hjertet og hodet.

Det er sjelden med store blødninger i brysthulen, men det er livstruende dersom det skjer. Ved skader til brystkassen kan det oppstå penetrerende hull gjennom brystveggen og inn til indre organer. Blir det mye blod i brysthulen vil det gå utover pustefunksjonen og hjertefunksjonen. Skader som går gjennom brystveggen enten utenfra eller innenfra (ved eks ribbensbrudd eller skader av mellomgulvet) vil kunne påvirke pustefunksjonen i alvorlig grad. Ved ribbensbrudd kan det virke smertelindrende å stabilisere bruddområdet med en elastisk omsnørende bandasje rundt brystet. Skader på lungevev oppdages ved at hunden hoster opp blodtilblandet lyserødt skum. Oppsamling av blod og luft inne i brystkassen vil påvirke hjerte og pustefunksjonen og kan ende med døden. Kan luft og blod få komme ut vil hjertet og lungene som ikke er skadet få plass til å fungere. Eventuell utvendig skade skal kun dekkes med en enkel luftig bandasje (gas) inntil man kommer til dyrlegen.

Fremmedlegemer som står fast i såret, for eksempel en pinne, skal IKKE fjernes. Forsøk å stabilisere fremmedlegemet ved hjelp av elastisk bandasje og transporter hunden raskt til dyrlege. I prinsippet skal en hund med brystskade transporteres med den skadede siden lavest. Står det en pinne fast i såret må man vurdere situasjonen med hensyn til transportstillingen. Dersom skaden blør minimalt er det unødvendig å bandasjere skaden.

Magedreining

Dette er en livstruende tilstand som kjennetegnes av en kraftig oppsvulming av magesekken. Magedreining forekommer nesten utelukkende hos store, dybbrystede hunderaser. Magedreining fører til at hunden stadig prøver å brette seg men uten at det kommer noe opp. Magesekken kan dreie seg om sin egen lengdeakse og både inn og utgangen til magesekken blir lukket. Dermed blir den eksisterende utspillingen forverret, og dette fører igjen til at blodsirkulasjonen til magesekken stopper opp. Omfattende vevsødeleggelser følger med nyresvikt og hjerte- og pustestans. Tilstanden utvikler seg meget raskt og ubehandlet vil hunden dø i løpet av få timer under sterke smerter. Magedreining oppstår uten foregående varsler.

Livmorbetennelse

Vanlig forekommende tilstand hos tisper fra 5-6 år og oppover. Symptomene oppstår gradvis, men om de ikke oppdages i tide kan hunden bli svært syk og dødsfall kan inntreffe. De første tegnene inntreer vanligvis noen uker etter endt løpetid og består av økt drikkelyst, økt urinering, nedsatt matlyst, oppkast, slapphet og utvidelse av bukromfang. Illeluktende flytninger fra skjeden vil være et sikkert tegn, men er ikke alltid tilstede. Behandlingen kan bestå av operasjon eller medikamentell behandling.

